

Διδακτική της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Ενότητα 09: Σχεδιασμός και Οργάνωση ενός Προγράμματος
Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης II

Πολυξένη Ράγκου

Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

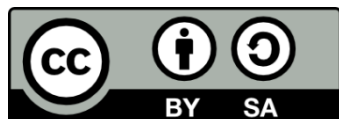
Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σχεδιασμός και Οργάνωση ενός Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης II

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

1. Συγκρότηση της ομάδας.
2. Επιλογή θέματος – κριτήρια επιλογής.
3. Σκοποί και στόχοι ενός προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.
4. Σχεδιασμός και οργάνωση δραστηριοτήτων.
5. Χαρακτηριστικά των δραστηριοτήτων.

Σκοποί ενότητας

- Η γνωριμία και εξοικείωση με την οργάνωση και υλοποίηση ενός προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Συγκρότηση της ομάδας

Συγκρότηση της ομάδας (1/2)

- Εφόσον αναφερόμαστε σε προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΠΕ) που υλοποιούνται στις διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευτικοί που θα ασχοληθούν με την ΠΕ αποτελούν την Παιδαγωγική Ομάδα (Π.Ο.).
- Η Π.Ο έρχεται σε επικοινωνία με τους μαθητές, τους ενημερώνει και συγκροτούν την ομάδα ΠΕ.

Συγκρότηση της ομάδας (2/2)

- Η Π.Ο. ενημερώνει επίσης το Διευθυντή του Σχολείου, το Σύλλογο των Διδασκόντων και τους γονείς.
- Οι εκπαιδευτικοί, με διάφορες τεχνικές, προσπαθούν να δημιουργήσουν μια πραγματική ατμόσφαιρα ομάδας μεταξύ των μελών.
- Κατά τη διάρκεια των πρώτων συναντήσεων συζητούνται και οι κανόνες που θα πρέπει να τηρούνται από όλα τα μέλη της ομάδας, για την όσο το δυνατό καλύτερη διεξαγωγή του προγράμματος.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Επιλογή θέματος – κριτήρια επιλογής

Επιλογή θέματος (1/2)

- Μέσα από συναντήσεις της ομάδας και μετά από συζητήσεις, (μελέτη τοπικού τύπου, εμπειρίες κλπ), συναποφασίζουν για το θέμα και τον τίτλο του προγράμματος.
- Τα θέματα που επεξεργαζόμαστε στα πλαίσια ενός προγράμματος ΠΕ προέρχονται από τα αντικείμενα μελέτης της ΠΕ.

Επιλογή θέματος (2/2)

- Από τη στιγμή που βρισκόμαστε μέσα στη θεματολογία της ΠΕ, αφορμές για την επιλογή του θέματος συνήθως είναι η επικαιρότητα, αλλά και ζητήματα που απασχολούν την τοπική κοινωνία.

Κριτήρια επιλογής θέματος (1/2)

Μεταξύ των κριτηρίων που αναφέρονται στη βιβλιογραφία, για την τελική επιλογή του θέματος, τα σπουδαιότερα είναι τα εξής :

- Να αφορά κατά προτίμηση σε συγκεκριμένο τοπικό περιβαλλοντικό ζήτημα για να υπάρχει η δυνατότητα της βιωματικής προσέγγισης.
- Να ευνοεί την προσωπική εμπλοκή των μαθητών και να τους παρακινεί σε δράσεις και παρεμβάσεις.
- Να ευνοεί τη διεπιστημονική προσέγγιση.

Κριτήρια επιλογής θέματος (2/2)

- Να υπάρχει εύκολη πρόσβαση στο χώρο και στις πηγές πληροφόρησης.
- Να ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα και τις εμπειρίες της ομάδας.
- Να υπάρχει, κατά το δυνατόν, γνωστική συγγένεια με το υπόλοιπο πρόγραμμα του σχολείου.
- Να προωθεί τη σύνδεση του σχολείου με την τοπική κοινωνία.
- Να βασίζεται στις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σκοποί και στόχοι ενός προγράμματος ΠΕ

Σκοποί και στόχοι ενός προγράμματος ΠΕ (1/2)

Ένα πρόγραμμα ΠΕ δεν μπορεί παρά να έχει τους βασικούς στόχους της ΠΕ, δηλ. διαμόρφωση ατόμων με :

- συστημική οπτική για το περιβάλλον,
- γνώση και συνειδητοποίηση των περιβαλλοντικών προβλημάτων ,
- ανάπτυξη ικανοτήτων ώστε να συμβάλλουν στην επίλυση περιβαλλοντικών ζητημάτων,
- διάθεση για ενεργό συμμετοχή στην πρόληψη και επίλυση περιβαλλοντικών προβλημάτων κλπ.

Σκοποί και στόχοι ενός προγράμματος ΠΕ (2/2)

- Βεβαίως, από τη στιγμή που θα επιλεγεί το συγκεκριμένο θέμα, γίνονται συζητήσεις σε επίπεδο ομάδας, όπου ανταλλάσσονται απόψεις σχετικά με αυτά που γνωρίζουν για το θέμα ή με αυτά που επιθυμούν ή θα πρέπει να γνωρίσουν.
- Κατά τη διάρκεια των συζητήσεων αυτών τίθενται και οι ειδικότεροι στόχοι του προγράμματος, ανάλογα με το θέμα που έχει επιλεγεί.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σχεδιασμός και οργάνωση δραστηριοτήτων

Σχεδιασμός και οργάνωση δραστηριοτήτων (1/8)

- Στη φάση αυτή τα μέλη της ομάδας κάνουν μια πρώτη σκιαγράφιση του θέματος, εντοπίζουν τις θεματικές ενότητες που θα επεξεργαστούν για να έχουν στο τέλος μια ολοκληρωμένη εικόνα για το θέμα, συζητούν και συναποφασίζουν για τους τρόπους και τις δραστηριότητες με τις οποίες θα προσεγγίσουν το θέμα και θα αντλήσουν τις πληροφορίες που χρειάζονται.
- Σε αυτή τη φάση ενδεχομένως η ομάδα να τροποποιήσει κάποιους από τους αρχικούς στόχους.

Σχεδιασμός και οργάνωση δραστηριοτήτων (2/8)

- Χωρίζονται σε υποομάδες και κάθε υποομάδα αναλαμβάνει τη μελέτη, ανάλυση και διερεύνηση μιας θεματικής ενότητας.
- Τα κριτήρια για το χωρισμό των υποομάδων μπορεί να είναι η επιθυμία των μελών να ασχοληθούν με τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα, ή οι φιλίες μεταξύ των μελών, ή η διασφάλιση συμπληρωματικότητας μεταξύ των μελών (ένα συνεσταλμένο μέλος εντάσσεται σε μια δραστήρια υποομάδα, ο φυγόπονος μαζί με επιμελείς κλπ).

Σχεδιασμός και οργάνωση δραστηριοτήτων (3/8)

Οι σπουδαιότερες δράσεις σε αυτή τη φάση είναι :

- Επιλογή των χώρων όπου θα γίνουν επιτόπιες μελέτες και θα αντληθούν πληροφορίες για το θέμα.
- Επιλογή των πηγών πληροφόρησης (ειδικοί επιστήμονες, υπηρεσίες, φορείς, επαγγελματίες, απλοί πολίτες, εποπτικό υλικό, διαδίκτυο, βιβλιοθήκες κλπ).
- Επιλογή τρόπων προσέγγισης των πηγών πληροφόρησης και δημιουργία των εργαλείων έρευνας και συλλογής πληροφοριών (σύνταξη ερωτηματολογίων, οργάνωση συνεντεύξεων, πρόσκληση ειδικών, κλπ).

Σχεδιασμός και οργάνωση δραστηριοτήτων (4/8)

Οι σπουδαιότερες δράσεις σε αυτή τη φάση είναι :

- Πραγματοποίηση επιτόπιων, ερευνητικών επισκέψεων. Κατά τη διάρκεια των επισκέψεων οι μαθητές παρατηρούν, καταγράφουν, βιντεοσκοπούν, κρατούν σημειώσεις, συζητούν με ανθρώπους, παίρνουν συνεντεύξεις, φωτογραφίζουν κλπ.
- Επεξεργασία, ταξινόμηση, οργάνωση και σύνθεση του υλικού (με τη μορφή διαφανειών, κειμένων, γραφημάτων, κολλάζ, σκίτσων, κλπ) και προετοιμασία της παρουσίασής του στο κοινό.

Σχεδιασμός και οργάνωση δραστηριοτήτων (5/8)

- Καθ' όλη τη διάρκεια αυτής της φάσης πρέπει να υπάρχει τακτική συνεργασία και αλληλοενημέρωση των ομάδων για να έχουν συνεχώς συνολική εικόνα της πορείας του θέματος που μελετούν, να υπάρχει ανταλλαγή πληροφοριών, γνώσεων, απόψεων για την πορεία της εργασίας, διαπίστωση και αξιολόγηση των αδυναμιών και των κενών στην οργάνωση, στις μεθοδεύσεις, στην επεξεργασία του υλικού ή των πληροφοριών κλπ ώστε έγκαιρα να επιφέρονται οι απαραίτητες διορθώσεις.
- Είναι η κατεξοχήν φάση ανατροφοδότησης του προγράμματος.

Σχεδιασμός και οργάνωση δραστηριοτήτων (6/8)

- Με την ολοκλήρωση της μελέτης του θέματος από τις υποομάδες, η εργασία συνεχίζεται σε επίπεδο συνόλου ομάδας ΠΕ στο σχολείο.
- Οι ομάδες επεξεργάζονται το υλικό που συνέλεξαν, το ταξινομούν, κάνουν τη σύνδεση των επιμέρους στοιχείων, γράφουν κείμενα, απομαγνητοφωνούν τις κασέτες, αναζητούν πιθανές εναλλακτικές λύσεις, κάνουν προτάσεις και διατυπώνουν τα τελικά συμπεράσματά τους.

Σχεδιασμός και οργάνωση δραστηριοτήτων (7/8)

- Το στάδιο αυτό της τελικής σύνθεσης αποδεικνύεται συχνά δύσκολο για τους μαθητές. Ο ρόλος της Π.Ο. (εκπαιδευτικοί) είναι εδώ ιδιαίτερα σημαντικός, αφού καλείται να βοηθήσει τις ομάδες στην πορεία της δουλειάς τους, ώστε να εκφράσουν καλύτερα τις απόψεις τους και τα συμπεράσματά τους.
- Οι φάσεις της διερεύνησης δεν είναι διακριτές και ανεξάρτητες μεταξύ τους. Βρίσκονται σε συνεχή αλληλεπίδραση και ανατροφοδοτούνται με πληροφορίες και δεδομένα συνεχώς κατά τη διάρκεια της πορείας.

Σχεδιασμός και οργάνωση δραστηριοτήτων (8/8)

- Με το τέλος της εργασίας η ομάδα συνήθως αποφασίζει να παρουσιάσει τα αποτελέσματα του project της ΠΕ στο κοινό.
- Η παρουσίαση συμπίπτει συχνά με το τέλος της σχολικής περιόδου. Μπορεί να γίνει στο σχολείο ή σε άλλο χώρο που θα οριστεί από την ομάδα. Το κοινό είναι οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί του σχολείου, οι γονείς, μέλη φορέων, εκπρόσωποι της τοπικής κοινωνίας κλπ. Επιδιώκουμε να λάβουν μέρος στην παρουσίαση της εργασίας όλες οι υποομάδες.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χαρακτηριστικά των δραστηριοτήτων

Χαρακτηριστικά των δραστηριοτήτων (1/4)

- Στην ΠΕ έχουμε να κάνουμε με καταστάσεις πολύπλοκες και σύνθετες, οι οποίες συγκεντρώνουν κοινωνικές συγκρούσεις. Τα θέματα που επεξεργαζόμαστε στα πλαίσια ενός προγράμματος ΠΕ χαρακτηρίζονται από μια πολυπλοκότητά που προέρχεται από το γεγονός ότι αυτά είναι αποτέλεσμα δράσης πολλών παραμέτρων.

Χαρακτηριστικά των δραστηριοτήτων (2/4)

- Στην ΠΕ μελετάμε στην πραγματικότητα τους οικονομικο-κοινωνικούς και πολιτικούς παράγοντες που έχουν σχέση με τη δημιουργία διαταραχών στα φυσικά οικοσυστήματα και με τις συγκρούσεις που εμπλέκονται στη διαχείριση των οικοσυστημάτων και των προβλημάτων τους.

Χαρακτηριστικά των δραστηριοτήτων (3/4)

- Εάν θέλουμε ένα πρόγραμμα ΠΕ να ανταποκρίνεται στους βασικούς στόχους της ΠΕ, δεν θα πρέπει να επιτρέψουμε να μετατραπεί η πορεία του σε μια μηχανιστική εφαρμογή κάποιων βημάτων ολοκλήρωσης ενός σχεδίου εργασίας.
- Θα πρέπει να έχει μια έντονα κριτική διάσταση για ό,τι συμβαίνει γύρω μας, για τις αιτίες των περιβαλλοντικών προβλημάτων, για το μοντέλο ανάπτυξης που κυριαρχεί.

Χαρακτηριστικά των δραστηριοτήτων (4/4)

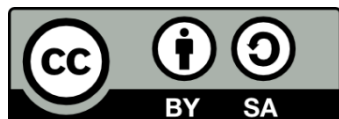
- Η εκπαίδευση για το περιβάλλον δεν μπορεί να είναι ούτε ανώδυνη, ούτε άνευρη, ούτε ουδέτερη.

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Παπανικολάου Αναστάσιος
Θεσσαλονίκη, 30/ 6/ 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

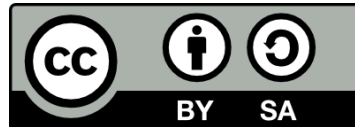
Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πολυξένη Ράγκου.
«Διδακτική της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Σχεδιασμός και Οργάνωση
ενός Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης II». Έκδοση: 1.0.
Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS439/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

